

Partnerskap for inkludering og ung deltakelse

Samhandling – Medvirkning – Innovasjon

Velkommen

Bølgen Kulturhus, Larvik, 14. april 2023

Program

- 09.15** **Velkommen ved KS Vestfold og Telemark og Vestfold og Telemark Fylkeskommune v/Mette Kalve og Gunn Hege Huslende**
- 09.30 **Medvirkning – hvorfor er det så viktig? Kunnskapsgrunnlag v/Øyvind Kvello**
- 10.20** **Refleksjon og kaffe**
- 10.50** **«Forsterket innsats og samarbeid om inkludering» - 24 prosjektfinansierte tiltak i partnerskapets ånd v/Helge Galdal**
Fylkeskommunen orienterer
- Medvirkning i arbeid med oppvekstplaner**
Kommunene i Vest Telemark: Vinje, Tokke, Seljord, Kviteseid, Fyresdal, Nissedal
- 11.20** **Ung Arena – ungdomspanel**
Elin Fosse Stangeby, rådgiver i barne- og familietjenester i Larvik
Jenny Andersen, Juweria Abdi og Kristine Myrholmen Noru
- 11.40** **Gruppeoppgave**
Hvordan kan vi nå dagens unge? Hva skal til for at ungdommene engasjerer seg?
- 12.00 **Lunsj**
- 12.45 **Prinsipper for god medvirkning v/Inger Aasgaard, Barneombudet**
Barnerettighetsvurderinger, barnesamtaler og reell medvirkning i egne tiltak. Hvordan lykkes vi med dette?
- 13.30** **Gruppearbeid**
Hva er status for medvirkning i vår kommune og hvor skal vi?
- 14.30 **Avslutning**

Mål med dagen

- innsikt i hvorfor medvirkning er viktig, og hvilke gevinster det gir
- ny og relevant kunnskap om medvirkning gjennom varierte innledere og refleksjon mellom deltakerne
- bidrag til videre samhandling og medvirkning i kommunen

**Medvirkning – hvorfor er
det så viktig?
Kunnskapsgrunnlag**

En Medvirkende praksis

Det startet med Haugli (2008) sin påpekning av at PPT hadde manglende rutiner og praksis på å la barn og ungdom bli medvirkende

Det skjedde lite i etterkant

Så fulgte år med fylldig dokumentasjon om at i barneverntjenesten var barns stemme fraværende, ofte ble de omtalt i tredjeperson

- Ref.: Larsen, 2011; Reime, 2017; Skauge, 2010; Stang, 2007; Statens helsetilsyn, 2012; 2019; Strandbu, 2007; Vis, 2015

Noen finner bedringer av praksis de siste årene

- Ref.: Helsetilsynet, 2019

... mens andre gjør ikke det

- Ref.: Havnen et al., 2020

Så viste det seg at det var ikke bedre i andre vestlige lands
barneverntjenester

- Ref.: Bouma et al., 2018; Bijleveld, 2019; Cossar et al., 2014; Gal & Duramy, 2015; Heimer et al., 2017; Muench et al., 2017; Munro, 2011; Pert et al., 2017; van Bijleveld et al., 2014; 2015; 2020a; 2020b; Woolfson et al., 2010

Så ble fokus satt på Familievernkontorene, der barns medvirkning også var
nokså fraværende

- Ref.: Haugen & Rantalaiho, 2010; Skifjell, 2017; Skjørten, 2010; 2013; 2016a; 2016b; Skjørten & Sandberg, 2019; Strandbu et al., 2016; Viblemo et al., 2016; Ådnanes et al., 2011

Så viste det seg at det var ikke bedre i andre vestlige lands
barneverntjenester

- Ref.: Bouma et al., 2018; Bijleveld, 2019; Cossar et al., 2014; Gal & Duramy, 2015; Heimer et al., 2017; Muench et al., 2017; Munro, 2011; Pert et al., 2017; van Bijleveld et al., 2014; 2015; 2020a; 2020b; Woolfson et al., 2010

Heller ikke var barns medvirkning bedre ivaretatt i andre deler av
hjelpeapparatet i Norge og utlandet enn i barnevernet

- Ref.: Bekken, 2017; Coll, 2015; Healy & Darlington, 2009; Heimer & Palme, 2016; Kristensen et al., 2014; Lööf et al., 2019; Moore & Kirk, 2010; Rap et al., 2019; Trollvik et al., 2012

Så ble fokus igjen satt på PPT: Det var fortsatt påfallende lav medvirkning fra barn/elever

- Ref.: Barneombudet, 2017

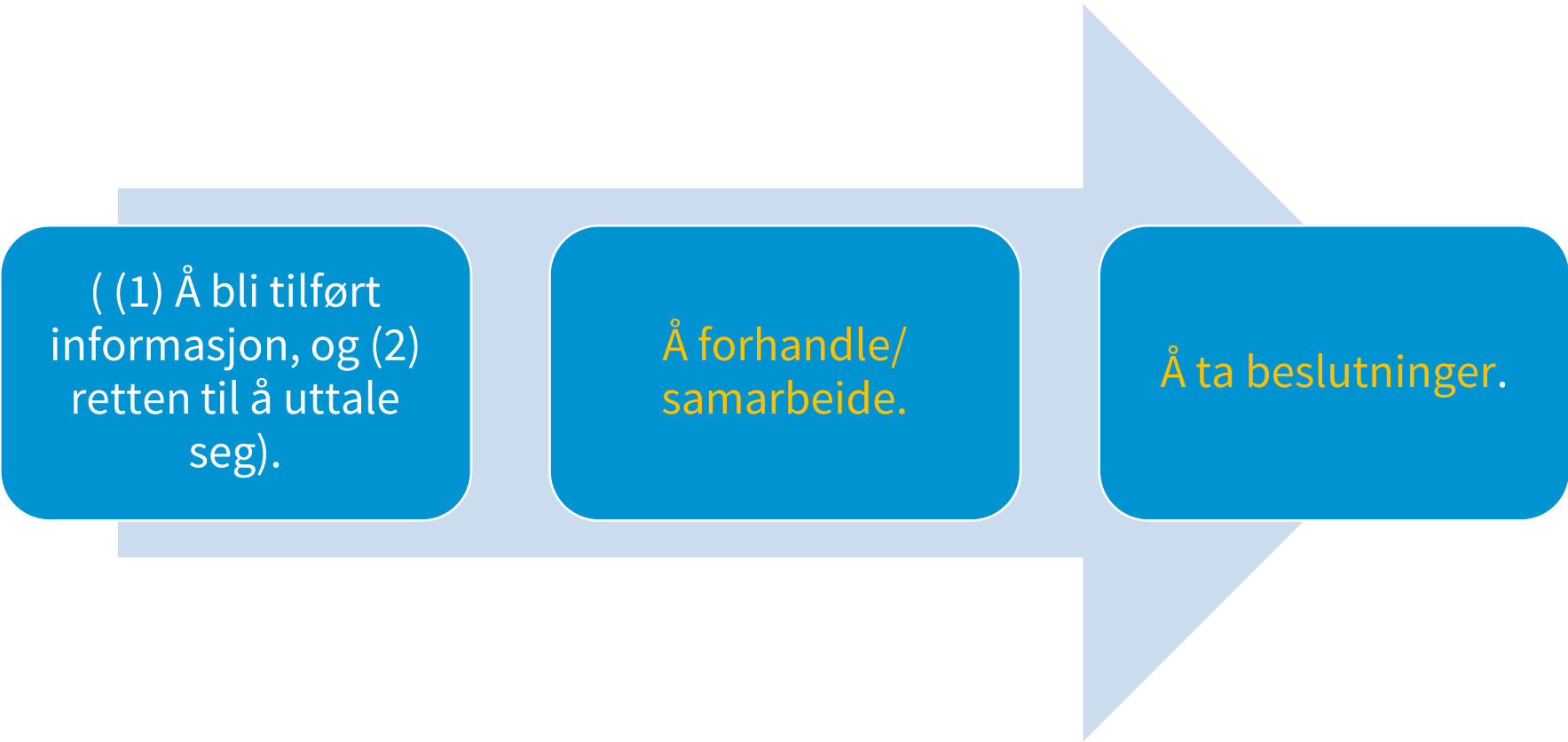
Oppsummerende: Praksis i Norge og mange andre land, har vært basert på at den enkelte fagperson suverent har avgjort i hvilken grad barn skal medvirke

- Ref.: Archard & Skivenes, 2009; Križ & Roundtree-Swain, 2017; Morris et al., 2013; ten Brummelaar et al., 2016; van Bijleveld et al., 2014

Hvorfor utelater fagpersoner barn?

Det er flere grunner til at fagpersoner i alt for liten grad lar barn være medvirkende:

- De ønsker ikke å belaste barn med å gi dem sensitiv informasjon slik at barna får et godt beslutningsgrunnlag,
- de vil ikke presse barn til å ta vidtrekkende avgjørelser med langvarige konsekvenser og dermed overlate barna til sin egen skjebne,
- de anser ikke barn som part i saken og at de ikke har partsrettigheter og at det er omsorgspersonene som sitter med beslutningsretten,
- de er vant med å jobbe indirekte med barn, det vil si via foreldre, ansatte i barnehage eller skole osv.,
- de mener at barn både gjør urealistiske vurderinger og for ofte skifter meninger, og derfor ikke kan tillegge dem særlig vekt,
- de vurderer at de har for dårlig kompetanse til å snakke med barn, og
- for få ansatte fører til harde prioriteringer mellom arbeidsoppgaver der barns medvirkning blir en salderingspost
 - Ref.: Archard & Skivenes, 2009; Križ & Roundtree-Swain, 2017; Križ & Skivenes, 2015; 2017; Pöllki et al., 2012; van Bijleveld et al., 2015

((1) Å bli tilført informasjon, og (2) retten til å uttale seg).

Å forhandle/
samarbeide.

Å ta beslutninger.

Albert bandura: «Self Agency»: (1) å ha virkelyst og (2) mestringsforventning.

På norsk: Selvagens eller agent i eget liv.

Medvirkning på to nivåer og i to former

Medvirkning på systemnivå.

Medvirkning på individnivå.

Medvirkning som en prosess.

En konkretisering av at barn er medvirkende

Kvello (2021) har tatt utgangspunkt i McNeish og Newman sine syv punkter om barns medvirkning og utvidet oversikten til elleve punkter:

1. Tilrettelegging av samtaler inkluderer bruk av passende lokaler i forhold til samtaleinnhold, samtaleform samt barnets forutsetninger og behov.
2. Samtalens form og lengde tilpasses både samtaletemaet og barnets forutsetninger og behov.
3. Barnet skal gis tilstrekkelig med informasjon og forklaringer knyttet til den informasjon som gis, slik at det har godt nok uttalelser- og/eller beslutningsgrunnlag.

4. Informasjonen barnet får skal gis i en ikke-førende stil slik at barnet ikke påvirkes i bestemte retninger. Inkludert i dette er fremleggelse av motstridende synspunkter på like nyanserte måter.

5. Den som gir informasjon til barn skal være nøytral i betydningen å ikke ha en egeninteresse i forhold til barnets valg. Hvis den som gir informasjonen har beslutningsmyndighet, vil det være etisk riktig å avgrense barnets valgmuligheter slik at man ikke forkaster barnets valg fordi det ikke er forenlig med lovbestemmelser, statlige føringer osv.

6. Barnet skal gis rimelig med tid slik at det ikke stresses til å uttale seg eller beslutte før det har gjort seg opp en mening.

7. Barnet skal støttes under beslutningsprosessen. Det kan inkludere supplerende informasjon, gjentakelse av gitt informasjon som synes misforstått, glemt osv., understreking av retten til og viktigheten i å gjøre seg opp en mening.

8. Fagpersonen sjekker ut med barnet om de har forstått informasjonen og valgmuligheter som de har.

9. Den fagpersonen som har hørt barnet mening skal sikre at dette frontes når viktige avgjørelser på relevante områder tas. Det kan gjøres direkte ved å referere til barnets valg eller beslutte i tråd med deres valg, eller indirekte ved å gi informasjon videre til relevante personer og fora.

10. Hvis barnet ikke har ønsket eller kan meddele seg, kan det representeres ved å forsøke å ha et barneperspektiv. Det er ikke synonymt med barnets perspektiv. Sistnevnte kan bare barn selv ha, mens førstnevnte kan baseres på kjennskap til barn generelt som er i lignende situasjon og med lignende karakteristika, eller forskning.

11. Barnet skal få en tilbakemelding på hva det konkret har påvirket/ medvirket til, eller hvordan dets meninger og beslutninger er forsøkt ivaretatt i relevante fora.

Et Viktig skille!

Barnets/ungdommens perspektiv versus et
barneperspektiv/ungdomsperspektiv

Som profesjonell:

- Er barnet/ungdommen meningsberettiget
- Hva er grunnlaget barnet/ungdommen bygger sine meninger på?
- Hvor fri er barnet/ungdommen til å mene?
- Bør og kan barnet/ungdommen konsekvensbeskyttes i forhold til sine meninger?

Barn som ikke vil snakke med profesjonelle

Syv begrunnelser nevnes hyppig blant barn som ikke vil snakke med ansatte i hjelpeapparatet:

- De har en generell mistillit til profesjonelle,
 - liker ikke å snakke med fremmede personer,
 - har blitt frarådet av personer å møte til samtaler,
 - de kvier seg for å snakke om tema som de føler skam i forhold til,
 - de har trøtnet på å snakke med fagfolk etter mange samtaler med slike,
 - de har ikke opplevd at det skjedde noe positivt i etterkant av tidligere å ha meddelt seg, og
 - har opplevd at når de snakket med voksne så normaliserte de det unormale, bagatelliserte det alvorlige, glattet over det utfordrende, eller ikke tok deres parti
- Ref.: Horwath et al., 2012; Jernbro et al., 2017; McElvaney et al., 2014

alder

Mange fagpersoner setter en nedre aldersgrense ved fire år for å snakke med barn om vanskelige forhold ved livet ut fra kognitiv fungering og språklig kompetanse.

- Ref.: Bishop, 2014; Cherry, 2015; Goodman et al., 2014; Poole et al., 2014

Andre forskere finner at det er betydelig lettere å snakke med barn som er seks til syv år gamle eller eldre.

- Ref.: Brooks & Kempe, 2014; Fritzley et al., 2013

Det er viktig å ikke forholde seg rigid til denne aldersangivelsen, for mange barn under seks til syv år kan ha mye viktig å meddele på viktige spørsmål om deres liv, slik som: «Hva synes du er morsomt å gjøre sammen med mamma?», «Er det noe du ikke liker å gjøre sammen med pappa?», «Hva gjør mamma sint?», «Hva gjør pappa når han blir sint på deg?», «Hvem liker du å leke med i barnehagen?» osv.

Å benytte barnas ord

Barn forteller mer rikelig hvis fagpersonene benytter deres ordvalg og ikke bytter dem ut med andre ord.

- Ref.: Anderson, 2014; Brubacher & La Rooy, 2014; Brubacher et al., 2013

Det blir imidlertid flaut hvis fagpersoner drar på med et ungdommelig språk som åpenbart ikke passer dem, slik som når godt voksne bruker begreper som «waschera?», «serr?» «snitch», «icks», «dødsrått», «sykt bra» osv.

Bruk følgende fire ofte

God kommunikasjon med barn baseres i hovedsak på hovedsakelig å bruke åpne og fokuserte spørsmål, i tillegg til hyppig bruk av fasilitering samt oppsummeringer av det som barnet forteller.

Åpne spørsmål

- Åpne spørsmål besvares ikke så lett med «ja» eller «nei». Ord som ofte benyttes i åpne spørsmål er: «fortell», «forklar», «beskriv», samt spørreord som begynner på «hv», slik som «hva», «hvem», «hvor» og «hvordan».
- Man skal være varsom med bruk av «hvorfor», fordi det impliserer at den voksne ikke forstår eller er uenig med barnet.
- Det kan virke konfronterende og å sette barnet i en skyldposisjon. Det motiverer for å forsvare seg ved at barnet argumenterer for riktigheten av det som det har sagt eller gjort. Det øker sannsynligheten for at barnet gjentar handlingen som du forsøkte å påpeke ikke var heldig med å bruke spørreordet hvorfor.

- En stor mengde forskning viser at åpne spørsmål oppleves av barn som (1) motiverende, (2) de gir både fyldigere svar med flere detaljer enn andre spørsmålsformer, og (3) disse spørsmålsformene gir mest korrekt svarinnhold.
 - Ref.: Ahern et al., 2018; Berg et al., 2019; Price et al., 2013; Stolzenberg & Lyon, 2017; Themeli & Panagiotaki, 2014
- Barns svar på åpne spørsmål er målt til å være mellom tre til fire ganger så omfattende og tre ganger rikere på detaljer enn svarene som de gir på andre typer av spørsmål.
 - Ref.: Andrews et al., 2016
- Barn som er yngre enn åtte til ni år behøver gjerne hint på åpne spørsmål, fordi denne spørsmålsformen blir for vid.
 - Ref.: Malloy et al., 2017
- I stedet for: «Hva liker du å holde på med?», så deles spørsmålet opp slik: «Hva liker du å holde på med i friminuttene på skolen?», «Hva synes du er mest gøy å holde på med når du er hjemme uten kamerater/venninner sammen med deg?», «Du har fortalt at du ofte er sammen med Vilde. Hva pleier dere å holde på med sammen?» osv.

Fokuserte spørsmål

- Fokuserte spørsmål benevnes også i faglitteraturen som spesifikke eller direkte spørsmål. Denne typen av spørsmål etterspør utdypende informasjon og detaljer om det som barnet allerede har fortalt. Man kan si at fokuserte spørsmål bidrar til at man zoomer inn på deler av det som fortelles, for eksempel: «Var du alene med xxx da dette skjedde?» eller «Gikk eller syklet du til bestemor?».
- Barn i alderen syv til tolv år forteller at de opplever det som lett å besvare fokuserte spørsmål, men at bruk av åpne spørsmål ga dem opplevelsen av å bli lyttet til og at de fikk fortalt detaljerte historier.
 - Ref.: Brubacher et al., 2019

Fasilitering

- Fasilitering handler om å vise interesse for det som fortelles, for eksempel i form av aktiv lytting.
- Fasilitering virker støttende slik at barnet opplever seg oppmuntret til å fortelle mye.
 - Ref.: Cleveland et al., 2018

- Eksempler på enkel, nøytral fasilitering:
 - «Mhhh.»
 - «OK.»
 - «Ja.»
 - Å nikke med hodet.
 - Holde blikk-kontakt.
- Eksempler på kompleks, nøytral fasilitering:
 - «Fortell mer om det!»
 - «Hva skjedde så?»
- Eksempler på styrende (førende) fasilitering:
 - «Veldig bra!»
 - «Oj sann!»
 - «Du verden!»
 - «Så ille å høre!»

I avdekkende samtaler/tilrettelagte avhør skal fasiliteringen alltid være nøytral, mens i veilednings-, rådgivnings- eller psykoterapi-samtaler, benyttes ofte styrende fasilitering.

Begrunnelsen er at nøytral fasilitering kan virke distanserende for relasjonen.

Barnets beste-vurderinger

Barnets meninger (inkluderer: (1) det verbale, (2) det nonverbale og (3) barnets handlinger/atferd og valg).

Barnets forutsetninger og omsorgsbehov.

Barnets identitet, som inkluderer tro/religion/filosofiske innstillinger, etnisitet og språklige bakgrunn.

Barnets tilhørighet.

Barnets behov for kontinuitet i livet og forutsigbarhet i omsorgen.

Barnets behov for å opprettholde relasjoner til personer som betyr mye for dem.

Barnets behov for å vokse opp i utviklingsfremmende miljø.

Barnets rett til ikke å utsettes for krenkelser av moderat og alvorlig grad.

samtaleposisjoner

Ved å være som et *publikum* gir man den som snakker rom til å fortelle

- Man støtter opp om fortellingen ved aktiv lytting. Man er varsom med å kommentere, spørre, korrigere eller tilføye noe, fordi det kan virke forstyrrende og påvirke hva som blir fortalt
- Som publikum tar man altså imot det som fortelles og unngår å påvirke innholdet i eller formen på det som fortelles

Som *vitne* har man gjerne vært med på den hendelsen det fortelles om og derfor kan bekrefte gyldigheten av eller virkeligheten i den erfaring som uttrykkes

Når man tar roller som *instruktør*, hjelper man den andre til å skape en mest mulig nyttig, hensiktsmessig eller effektiv framstilling av det som skal fortelles

Rollen som *redaktør* innebærer å foreta justeringer ved å omdisponere momenter, korrigere rekkefølgen av momentene, markere overganger til deltemaer i fortellingen, påvirke proporsjoner, understrekinger av viktige poeng, osv., slik at fortellingen blir mer tydelig, kraftfull, meningsfull, osv.

Rollen som *medforfatter* innebærer at man deltar aktivt i fortellingen

- Dette baseres ofte på en rollelikhet eller jevnbyrdighet i forhold til både å fortelle og temaet som det fortelles om
- Man samskaper historien ved å veksle mellom hvem som har ytringen
- Dette innebærer ofte at man har gjort seg samme erfaringer, har hatt samme opplevelser, vært sammen i det som man skal gjenfortelle, osv.

Poenget er at den egnede samtaleposisjon er i forhold til (1) karakteristika ved barnet, (2) målet med og (3) mandatet for samtalen, fremfor egne «hang-ups»/tilbøyeligheter.

Språklig tilrettelegging for barn

<p>Bruk korte spørsmål, for eksempel: «I går var du på stranda. Fortell hva du fant under de store steinene!», fremfor: «Var det noe spennende som skjedde på stranda du var på i går, da?». Unngå formuleringer slik som: «La oss sammen tenke litt høyt!», eller «Et tankeeksperiment er at xx.».</p>	<p>Bruk tostavellesord fremfor trestavellesord, for eksempel «sommerferien» fremfor «sommerferietiden», «målet for» fremfor «målsettingen».</p> <p>Bruk dagligdagse ord fremfor avanserte: «Vis meg!» fremfor «Demonstrer!», og «klær» fremfor «klesplagg».</p>
<p>Unngå doble nektelser, slik som: «Sant at det er ikke slik at han ikke hadde xx.».</p>	<p>Bruk heller ord slik som: «er», «har» og «var», fremfor «kan kanskje skje», «kan det ha vært slik at xx?» eller «Det kan vel tenkes at xx».</p>
<p>Bruk konkrete ord, slik som: «Du ble lei deg.» fremfor «Det ble ubehagelig.», eller «Det er slitsomt.», samt «pistol» eller «kniv» fremfor «våpen».</p>	<p>Bruk navn: «Snakket du med Trym?» fremfor «Snakket du med ham?», heller «Møtte du lærer Jostein på skolen?» enn «Møtte du noen voksenpersoner på skolen?» eller «Møtte du noen av de ansatte?».</p>
<p>Bruk aktivsetninger: «Det var Silje som ryddet opp legoen dere hadde lekt med.» fremfor passivsetninger: «Legoen dere holdt på med, ble ryddet av Silje.».</p>	<p>Bruk konkrete referansepunkter fremfor ord som endres med tid og sted: «Helt bakerst i klasserommet» og «I senga på soverommet ditt» fremfor «her», «der» eller «morgendagen».</p>
<p>Unngå utydelige mengdebegreper: «Skjedde det oftere eller sjeldnere enn ti ganger?», eller «Skjedde dette fra null til fem ganger, mellom fem til ti ganger, eller oftere enn ti ganger?».</p>	<p>Bruk dagligdagse ord fremfor omskrivninger: «Tok han på tissen din?» fremfor «Berørte han noen av dine private deler?».</p>

Barns tidsoppfattelse

Tidsdimensjonen inngår i mange profesjonelles samtaler med barn. Barn på ni år og oppover forholder seg som regel godt til hyppighetsangivelsene «ofte», «av og til» og «aldri».

- Ref.: Davies & Westcott, 1999

Barn under fem års alder tolker for eksempel ordlyden «i går» som en eller annen gang tidligere fremfor konkret dagen i går.

- Ref.: Grant & Suddendorf, 2011

Det er ofte en betydelig andel uriktige svar når fire til seks år gamle barn bes om å angi tidspunkt for når på dagen noe har skjedd.

- Ref.: Gosse & Roberts, 2014

Tidsforståelse er nært knyttet til kognitiv kapasitet,

- Ref.: Cohen, 2011; Ogden et al., 2017

... og språklige kompetanse.

- Ref.: Bishop, 2014

Barn får først en god tidsforståelse fra åtte års alder av.

- Ref.: Choe, 2013; Droit-Volet, 2011; Droit-Volet et al., 2011

Det er imidlertid først fra slutten av ungdomsårene og i tidlig voksen alder at personer får god innsikt i tidsdimensjonen.

- Ref.: Odic, 2018

Weingarten sin vitneposisisjon

	Reflektert (medviten)	Ureflektert (umedviten)
Med handlekraft og myndighet	Grønn posisjon	Rød posisjon
Uten handlekraft og myndighet	Gul posisjon	Svart posisjon

Er det re-traumatiserende å snakke om traumatiske erfaringer?

Det har i fagkretser vært diskutert om det virker re-traumatiserende for barn å snakke om traumatiske hendelser.

Omkring fem til seks prosent av barn og ungdom opplever det som tydelig ubehagelig å få spørsmål om de har opplevd seksuelle overgrep, mishandling, vært vitne til familievold osv.

- Ref.: Dos Santos et al., 2016; Finkelhor et al., 2014; Zajac et al., 2011

Å ikke snakke om det traumatiske opplever mange barn og unge blir som å ikke snakke om «elefanten i rommet».

Forskning tyder på at det sjelden er re-traumatiserende så lenge fagpersoner ikke graver etter de sterkeste inntrykkene/opplevelsene og har en klokkeetro på at å sette ord på det traumatiserende er saliggjørende.

Sistnevnte inngår i traumeterapi, som er en spesialistkompetane.

Barn forteller selv at de synes det en del ganger er ubehagelig å snakke om det som har virket traumatiserende på dem, men at de i ettertid ser at de hadde nytte av å snakke om dette, og de mottok beroligende og oppmuntrende støtte.

- Ref.: Dittmann & Jensen, 2013; Konanur et al., 2015; Poston & Hanson, 2010

Hvilken konsekvens har dette for spesialpedagogisk bistand?

Retten til spesialpedagogisk bistand, men er det til barnets /elevens beste?

Familievernkontoret

Både i mekling og familiebehandling.

Refleksjonsoppgave og kaffe Summeoppgave

Vi blir kjent 😊

Hvordan kan kommunen (og du) bruke kunnskapsgrunnlaget til Kvello i det videre arbeidet med medvirkning?

Finn 1-2 læringspunkter som er særlig aktuelle for kommunen?

Fra Fylkeskommunen og kommuner

«Forsterket innsats og samarbeid om inkludering» - 24 prosjektfinansierte tiltak i partnerskaps- ånd v/Helge Galdal

Fylkeskommunen orienterer

Medvirkning i arbeid med oppvekstplaner

Kommunene i Vest Telemark: Vinje, Tokke, Seljord, Kviteseid, Fyresdal, Nissedal

Ung Arena – ungdomspanel

Elin Fosse Stangeby, rådgiver i barne- og familietjenester i Larvik

Jenny Andersen, Juweria Abdi og Kristine Myrholmen Noru

Helge Galdal
13. april 2023

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Forsterket innsats og samarbeid om inkludering

24 prosjektfinansierte tiltak i partnerskapets ånd

Forsterket innsats og samarbeid om inkludering

- Våren 2022 innvilget politikerne 42,5 millioner kroner over fire-årsperioden 2022-2025 for å forebygge utenforskap.
- Intensjon:
 - bred satsing på økt inkludering og ung deltakelse
 - økt samarbeid mellom relevante aktører for å redusere andelen unge som er utenfor arbeid eller utdanning.

Målsetting

I fellesskap utvikler vi varige tiltak og arbeidsmåter som forebygger utenforskap og fremmer inkludering i Vestfold og Telemark!

Fellestrekk

Forsterket innsats og samarbeid om inkludering

Sentrale elementer i programmet:

- **Samarbeid** utover egen organisasjon
- **Medvirkning** fra brukere/ innbyggere/ elever
- Forankring av tiltak hos beslutningstakere
- Systematisk evaluering
- Planer for implementering og varig drift
- **Innovativt tilsnitt**
- Faglige begrunnelser

Partnerskap for inkludering og ung deltakelse

Tre nøkler for inkluderingsarbeid:

- Samhandling
- Medvirkning
- Innovasjon

24 tiltak

Bamble Frisk Bris	▼	Nome videregående skole; Mestringsprosjektet	▼
Borgheim skole, Færder kommune	▼	Nome videregående skole; NomeModellen	▼
Eidanger IL; Rocket Man	▼	Notodden kommune; Seeds of empathy	▼
Horten kommune; Gode og trygge overganger	▼	Opplæringskontoret for offentlig sektor i Telemark; Tilpasset opplæring i norsk språk og arbeidslivskultur	▼
Jobb Ute	▼	Sandefjord videregående skole; Inkludering av mangfold	▼
KFUK/KFUM Forandringshuset	▼	Sandefjord videregående skole; Relasjonskompetanse	▼
Kragerø kommune; Sammen er vi dynamitt	▼	Seljord Folkehøyskole; Ungt innenfor skap	▼
Larvik kommune; Nødvendig nærvær for barn og ungdom	▼	Siljan kommune; Ressursteam	▼
lyk-z og døtre; Trygg ungdom FROG Online	▼	Ung Arena & Midt-Telemark kommune; Kraftkollektivet	▼
NAV Horten og Voksenopplæringen; Rollemodellbyrået	▼	USN; Frafall og skreddersydd retur	▼
NAV Midt-Telemark og Nome; Back to school Stay at school	▼	Vinje kommune; Læringsmiljøteam	▼
New Use	▼	Våre Unge Larvik; Larvik lærlingkontor	▼

[Lenke til nettside med omtale av alle tiltakene](#)

Medvirkning fra ungdom/brukergrupper

Kraftkollektivet: Etablert styringsgruppe med fast deltakelse fra 2 ungdommer, som videre har tett dialog med elevrådet. Dette oppfattes som en suksess så langt i arbeidet og skal bidra til prososiale aktiviteter som treffer målgruppene.

Medvirkning fra ungdom/brukergrupper (forts.)

OKOS «Tilpasset opplæring i norsk språk og arbeidslivskultur»:

«Opplever behov for å få deltagerne til å mene noe og få sagt noe om hva de opplever at de trenger. Et ferdigspikret opplegg som presenteres enveis fra oss er ikke nødvendigvis riktig og motiverende for alle. Vi har opplevd at motivasjonen ikke var helt på plass hos alle, vi fikk heller ikke helt de resultatene vi ønsket oss. Enda mer individuell tilpasning både i forhold til hva som er behov i forhold til norskopplæring og hvordan språkpraksis kan kombineres med evt. avtale om vakter/jobb.»

Medvirkning fra brukergrupper(forts.):

Arbeidstrening for ungdomsskoleelever, Færder:

Involvering av foresatte og ungdom. Førte til forståelse og interesse for prosjektet, og de fleste elevene gledet seg til å starte.

Nomemodellen for lese- og skrivevansker:

Elevers erfaringer fra overgangen mellom vgs og læretid brukes fortløpende for å endre og utvikle tiltaket

Medvirkning fra fagpersoner som vil berøres av endringer

Sammen er vi dynamitt, Kragerø:
Opptatt av å sikre involvering og medbestemmelse fra start. Dette anses som viktig siden prosjektet kan føre til endring i organiseringen av enkelte forebyggende tjenester.
Positive tilbakemeldinger så langt

Medvirkning fra fagpersoner som vil berøres av endringer (forts):

Arbeidstrening for ungdomsskoleelever, Færder:

Involvering av ansatte på ungdomsskolen og på VIA Færder. Førte til at de ansatte i begge organisasjoner ble svært motiverte for prosjektet.

Gode og trygge overganger, Horten:

Arrangerte workshop med medvirkningsprosess blant ansatte i skolene, NAV og Oppfølgingstjenesten.

Målet var forankring blant ansatte i laget rundt ungdommene.

Medvirkning fra fagpersoner som vil berøres av endringer (forts.)

Læringsmiljøteamet, Vinje:

«På felles planleggingsdag vart det gjennomført ei menti-undersøking der me stilte spørsmål om kva dei opplever som særleg utfordrande i barnehage- og skulemiljøsaker, og om korleis dei tenkjer at me kan førebygge utanforskap. Svara me fekk på desse spørsmåla gav oss i LMT ein peikepinn på kva barnehagane og skulane treng støtte på frå LMT.»

Motivert for medvirkning

Mange av tiltakene rapporterer om behov for å dra veksler på kunnskap, erfaringer og ønsker både fra

- Brukergrupper
- Samarbeidspartnere i og utenfor egen organisasjon
- Nye de foreløpig ikke helt har identifisert

-og vil gjøre mer av det i 2023

Foto: Stockbilder

Kompetansehevingsspor:

Evalueringskurs

- Samarbeid med USN
- Hvordan arbeide med egenevaluering på en nyttig måte?

Kurset: Fra prosjekt til varig drift

- Samarbeid med RVTS, Rbup og KoRus
- Sentrale stikkord:
 - Medvirkning
 - Forankring
 - Samskaping
 - Implementering

Forsterket innsats og samarbeid om inkludering

- Våren 2022 innvilget politikerne 42,5 millioner kroner over fire-årsperioden 2022-2025 for å forebygge utenforskap.
- Intensjon:
 - bred satsing på økt inkludering og ung deltakelse
 - økt samarbeid mellom relevante aktører for å redusere andelen unge som er utenfor arbeid eller utdanning.

Målsetting

I fellesskap utvikler vi varige tiltak og arbeidsmåter som forebygger utenforskap og fremmer inkludering i Vestfold og Telemark!

42,5

Mye?

Forsterket innsats og samarbeid om inkludering

- Våren 2022 innvilget politikerne 42,5 millioner kroner over fire-årsperioden 2022-2025 for å forebygge utenforskap.
- Intensjon:
 - bred satsing på økt inkludering og ung deltakelse
 - økt samarbeid mellom relevante aktører for å redusere andelen unge som er utenfor arbeid eller utdanning.

Målsetting

I fellesskap utvikler vi

varige tiltak og arbeidsmåter

som forebygger utenforskap og fremmer inkludering i Vestfold og Telemark!

OPPVEKSTPLAN FOR VEST-TELEMARK

INTERKOMMUNALT SAMARBEID *OVERORDNA ARBEIDSGRUPPE*

- Forum for utdanning i Vest-Telemark:
 - Skulesjef frå kvar av dei 6 kommunane
 - Bestemte oss raskt for å bruke *Partnerskap for inkludering og ung deltaking* og ressursene frå KS-konsulent som lå der til å utvikle oppvekstplan
- Leiar av interkommunalt Nav-kontor
- Leiar av Vest-Telemark PPT
- Leiar av barnevernsamarbeidet i Vest-Telemark
- Jo Fiske frå KS-konsulent
- Oppstartsmøte i overordna arbeidsgruppe: september 2022

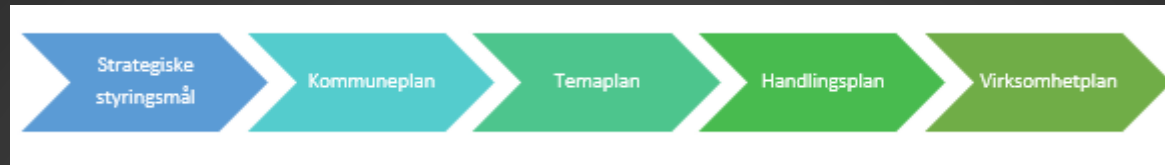
MÅL FOR DET FELLES ARBEIDET

- skape **felles forståelse** for hva oppvekstreformen innebærer både for kommunen og for den enkelte tjeneste. Gjennom dette skape grunnlag og erkjennelse av **behov for endring**, at denne endringen er hele kommunen sitt ansvar, og at det gjennom samarbeid og nytenkning kan skapes en **ny praksis**
- sikre at alle tjenester som jobber med barn og unge opplever **å bli en del av** prosessen, får forståelse for sitt ansvar, handlingsrom og medvirkningsmulighet
- se **sammenhenger** i implementering av oppvekstreformen og allerede pågående arbeid i kommunene med fokus på tidlig innsats og tverrfaglig samhandling
- sikre **forankring, eierskap og ansvarlighet** knyttet til den forpliktende planen som skal bidra til tverretattlig samarbeid og samhandling i kommunen
- skape **felles kunnskapsgrunnlag** slik at alle involverte tar best mulig beslutninger
- kartlegge, utarbeide og implementere strukturer som kan sikre koordinerte, sømløse og effektive tjenester. Dette vil være et kontinuerlig arbeid framover, som prosessen og den ferdige plan vil bidra til å **avdekke gap i dagens strukturer og viser retning for det videre arbeidet**.

FELLES OVERORDNA PLAN

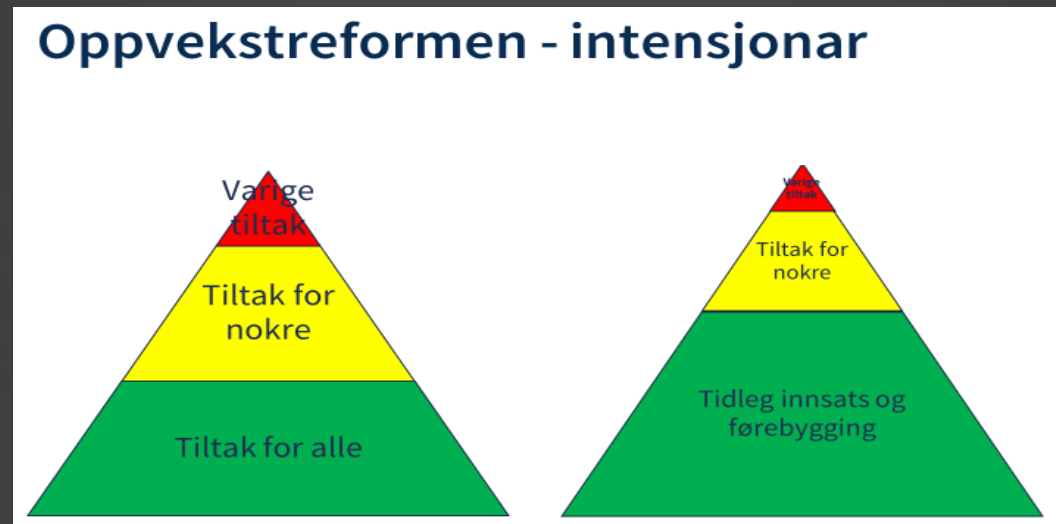
Innhald

1. Innleiing	2
1.1 Bakgrunn for planen	2
§ 3-1. <i>Kommunens og barneverntjenestens forebyggende virksomhet</i>	2
1.2 Prosesse	2
1.3 Nasjonale føringar	3
2. Mål	3
3. Utfordringsbildet i våre kommunar	5
4. Innsikt om tenestene:	9
5. Definisjonar	9
Førebygging	9
Tidleg innsats	9
Samhandling	10
Inkludering	10
Kva er god hjelp, kva er gode tiltak?	10
6. Den gode praksisen – slik gjer vi det i våre kommuner	10
Tverrfagleg samhandling:	10
Førebygging	11
Tidleg innsats	12
Kompetanseheving:	13
7. Vegen vidare – kva skjer no?	15

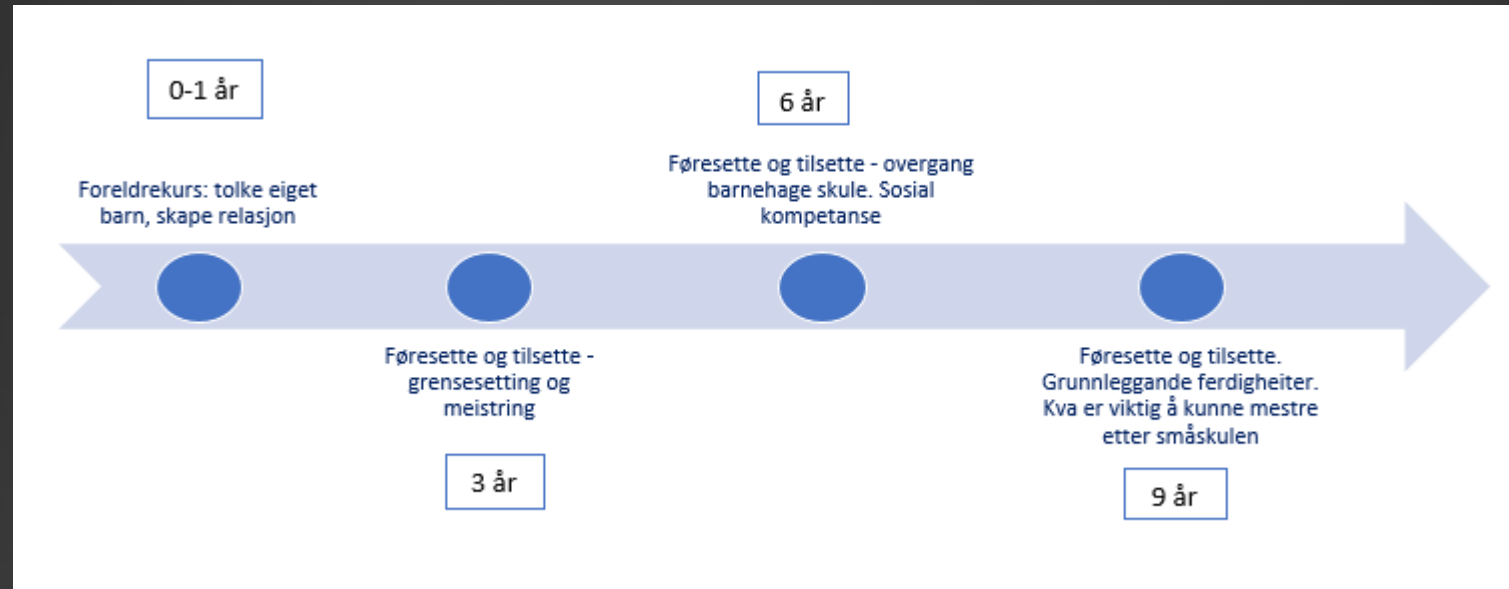

2. Mål

Formålet med ei heilskapleg plan for barn og unge er å skape ein oppvekstsektor og eit oppvekstmiljø som får alle barn til å oppleve livsmeistring. Dess fleire som kjem gjennom barne- og ungdomstida og meistarar livet sitt, dess færre er det som hamnar i utanforskap. For å nå dette målet må ein endra måtar å arbeide på, og endra ressursbruk og kompetanse mot det førebyggjande og tidleg innsats. Gevinsten vil vere at færre treng ekstra hjelp, både på kort og lang sikt. Det kan ein illustrere på denne måten:

FOREBYGGING FOR ALLE SOM VEKS OPP I VEST-TELEMARK

LOKALE STYRINGSGRUPPER

Litt ulike samansetningar, her er døme frå Nissedal kommune

BARNE- OG UNGDOMSTEAM:

- Helsesjukepleiar
- SLT-koordinator/Ungdomslos
- Leiar PPT
- Leiar barneverntenesta
- Psykisk helse barn og unge
- Einingsleiar oppvekst og kultur

UTVIDA MED DESSE MEDLEMMAR TIL DENNE STYRINGSGRUPPA:

- Foreldrerepresentant
- 2 representantar for Ungdomsrådet
- Tenestekontoret
- Representant for frivillige

FELLES START NOV. 22 PÅ STRAAND HOTEL

- 6 kommunar
- 6 lokale styringsgrupper
- Kommunedirektør/ordfører
- Kommunepsykologar
- Fylkeskommunen/
vidaregåande skule

Hvordan er vår samhandling?

Hva er vi gode på?

Hvorfor?

Hva kan vi bli bedre på?

Hvordan?

ARBEIDET PÅ 2 NIVÅ HELD FRAM

- Overordna gruppe utarbeidar overordna plan med føringar for heile regionen
- Viktig særleg med tanke på interkommunale samarbeid med Nav, barnevern og PPT
- Lokale grupper lager lokale planar med utgangspunkt i overordna plan:
 - Kva betyr planen for oss?
 - Kva er vi gode på?
 - Kor kan vi utvikle oss?
 - Kva må til for å utvikle oss?
 - Rekruttering

TAKK FOR OSS!

Liv Johre Bakke – Fyresdal kommune

Reidun Carol Retterholt – Nissedal kommune

På vegne av Forum for utdanning i Vest-Telemark

Refleksjon i kommunegrupper/øvrige aktører(1)

Hvordan kan vi nå dagens unge? Hvilken kompetanse og strategi har vi?
Hva skal til for at ungdommene engasjerer seg?

Finn læringspunkter som er særlig aktuelle for kommunen/øvrige aktører og prioriter i gruppen.

Individuelt 3 minutter

Kommunegruppe/øvrige aktører 15 minutter
Noter viktige momenter på arket

Plenum: Gallerivandring

Lunsj til 12.45

Prinsipper for god medvirkning v/Inger Aasgaard, Seniorrådgiver Barneombudet

Barnerettighetsvurderinger, barnesamtaler og reell medvirkning i egne tiltak. Hvordan lykkes vi med dette?

Prinsipper for god medvirkning

Barnerettighetsvurderinger og reell medvirkning i egne tiltak.

Hvordan lykkes med dette?

Seniorrådgiver Inger Aasgaard
Bølgen kulturhus 14. april 2023

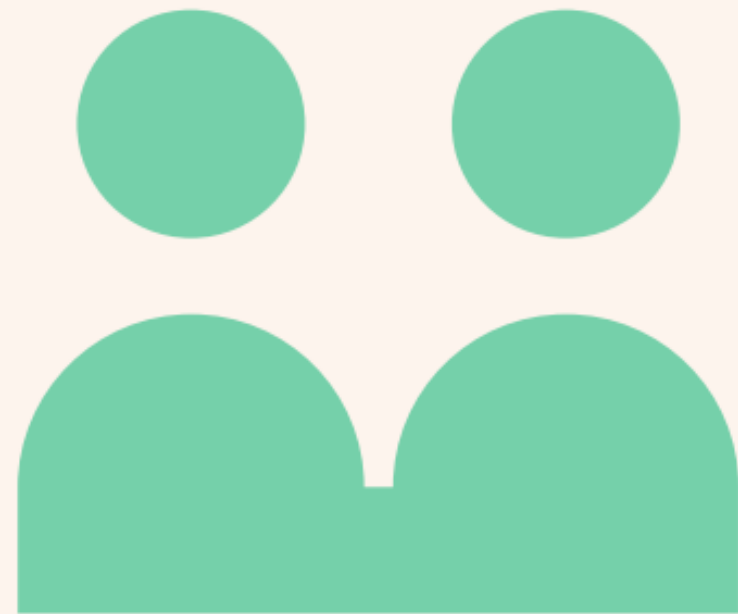
Lov om barneombud (1981):

- Fremme barns interesser i samfunnet.
- Følge med på utviklingen av barns oppvekstvilkår.
- Følge med på at lovgivning og forvaltningspraksis samsvarer med FNs barnekonvensjon.

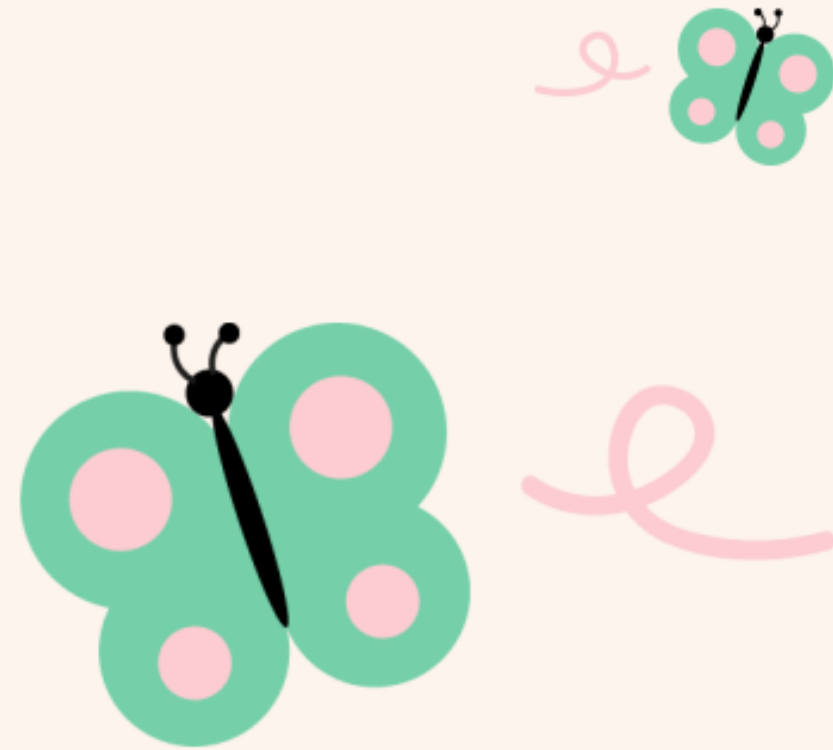
FNs barnekonvensjon

- Vedtatt av FN i 1989, trådte i kraft i 1990
- Global ratifisering
- Norsk lov med forrang siden 2003
- Kommunen, fylkeskommunen og staten er forpliktet til å følge barnekonvensjonen
- FNs barnekomité har ansvar for å overvåke statenes gjennomføring av konvensjonen og utgi tolkningsuttalelser

De fire generelle prinsippene i barnekonvensjonen

- Artikkel 2: Rett til ikke-diskriminering
- Artikkel 3: Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn.
- Artikkel 6: Barns rett til liv og utvikling.
- Artikkel 12: Barns rett til å bli hørt.

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger og avgjørelser som berører barn

Grunnloven § 104 (2), FNs barnekonvensjon artikkel 3

Hva er en barnerettighetsvurdering?

En metode for å kartlegge hvilke konsekvenser et tiltak vil ha for barns ulike rettigheter.

Gir nødvendig kunnskap om barns behov, slik at hensynet til barnets beste er vurdert før en beslutning treffes.

Hvorfor gjøre en barnerettighetsvurdering?

- Barn er en særlig sårbar gruppe
- Gir mer treffsikre og bærekraftige beslutninger
- Bidrar til tverrsektoriell samhandling
- Demokratiske hensyn

Barnerettighetsvurderinger steg for steg:

1. Finn ut hvor omfattende vurderingen skal være
2. Identifiser hvilke rettigheter som påvirkes
3. Innhent kunnskap og vurder barns medvirkning
4. Vurder konsekvenser for barn
5. Vurder barnets beste og konkluder

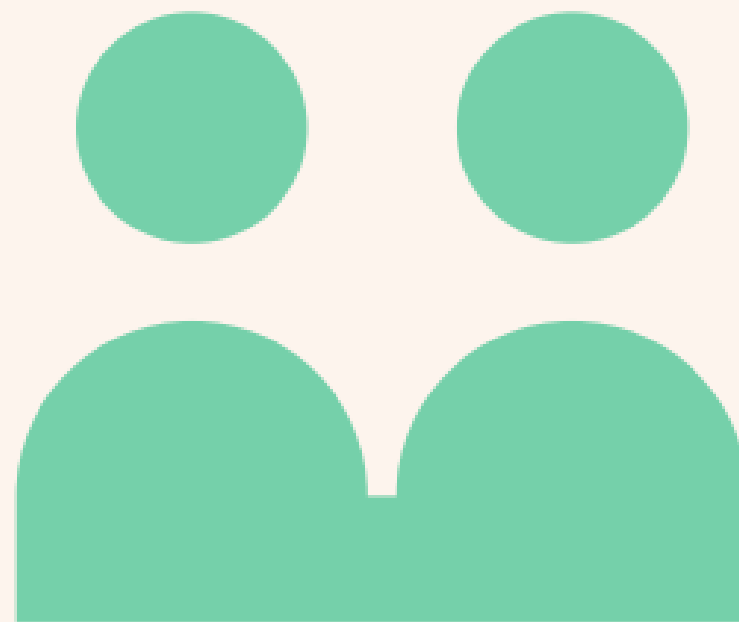

Barnets beste og barns medvirkning går hånd i hånd

- FNs barnekonvensjon art. 12 (1):

«Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunktene i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.»

- Grunnloven § 104 (1)
- Kommuneleken § 5-12
- Forvaltningsloven § 17
- Opplæringsloven § 11-2
- Barnehageloven § 3
- Plan- og bygningsloven § 5-1
- Barnevernsloven § 1-4

FNs barnekomité, generell kommentar nr. 12 (2009)

«Komiteen ber innstendig om at partene unngår symbolske tilnærminger, som begrenser barnas mulighet til å gi uttrykk for sine synspunkter, eller som gir barna rett til å bli hørt, men som unnlater å ta behørig hensyn til deres synspunkter.»

Avsnitt 132

FN

CRC

Konvensjonen om
barnets rettigheter

Distr.
GENERELL

CRC/C/GC/12
20. juli 2009

KOMITEEN FOR BARNETS RETTIGHETER
Komiteens femtiførste sesjon
Genève, 25. mai - 12. juni 2009

GENERELL KOMMENTAR NR. 12 (2009)

Barnets rett til å bli hørt

Prinsipper for god medvirkning

Barnas deltakelse må forstås som en prosess – som er:

1. Åpen og informativ
2. Frivillig
3. Basert på respekt
4. Relevante spørsmål
5. Barnevennlig
6. Inkluderende og ikke-diskriminerende
7. Støttet av opplæring
8. Sikker og sensitiv
9. Ansvarlig

FNs barnekomite, generell kommentar nr. 12

Medvirkningshåndboka

2021

Metoder for å involvere
barn og unge i viktige saker

barneombudet.no

Medvirkningshåndboka.pdf

Barneombudet

Barneombudet

Praktisk sjekkliste for medvirkningsprosesser

Før møtet:

- Formål
- Rekruttering
- Samtykkeskjema
- Kontaktperson
- Øv!

Under møtet:

- Grupperegler
- Møteleder og referent
- Metoder – medvirkningshåndboka
- Jevnlige evalueringer

Etter møtet:

- Anonym evaluering
- Attest/fraværsmelding?
- Tilbakemelding

Tips

Barneombudets medvirkningshåndbok:

<https://www.barneombudet.no/om-barneombudet/barns-medvirkning>

Bufdirs veileder - Prinsipper og råd: Barn og unges medvirkning på systemnivå:

https://bufdir.no/fagstotte/produkter/barn_og_unge_medvirkning_veileder/?fbclid=IwAR2vJROZvaX_neNMgHotUu5CT1w0YmqjE42SEsjoboa4Y5OAsu2q-mXjGk

Barneombudets ekspertgruppe om barnerettighetsvurderinger og medvirkning:

<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrappporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

MEDVIRKNINGSHÅNDBOKA

Metoder for å involvere barn og unge i viktige saker.

Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger

Juni 2021

Rapport fra Barneombudets ekspertgruppe

Takk for meg!

Refleksjon i kommunegrupper/øvrige grupper (2)

Hva er status for medvirkning i vår kommune, hvor er vi etter dagens innlegg og refleksjoner?

Hvordan skal dette følges opp for å komme videre?

Individuelt 5 minutter
Kommunegruppe 45 minutter
med innlagt pause

Ordstyrer; den med lengst hår.
Sekretær; den med kortest hår
Viddevakt; den som var hos
frisøren sist.

Hva skal dere gjøre frem til neste gang dere møtes?	Hvem skal involveres?	Hvem har ansvar for å følge opp, og å invitere til neste møte?	Når?

Oppsummering og evaluering

Presentasjonen vil bli lagt under KS Vestfold og Telemarks nettside, [KS Vestfold og Telemark - KS](#)

Neste gang er temaet innovasjon. Dersom det er spesielle ønsker er det fint at det meldes arbeidsgruppen.

Evaluering: Hva har vært bra med samlingen i dag gi tilbakemelding. QR kode neste lysark

**Takk for at du
gir en
tilbakemelding**

Kjapp evaluering av samlingen

